

CULTURĂ, RELIGIE ȘI VIOLENȚĂ DOMESTICĂ.

MODELE CULTURAL-RELIGIOASE CONTEMPORANE ȘI INFLUENȚA LOR ASUPRA VIOLENȚEI DOMESTICE. O COMPARAȚIE ROMÂNIA-FRANȚA

Andreea Chiș, absolventă a specializării Relații Internaționale și Studii Europene,
promoția 2020, email: andreea.chis98@e-uvv.ro

ABSTRACT

This study focuses on demonstrating how culture and religion, two important agents of gender socialization, can influence domestic violence. The research methodology used was the participatory observation, through which we followed the practices of two religious worship: the Orthodox and the Roman Catholic; and the content analysis - through which we made a comparison between the legislative frameworks, the institutional framework for managing domestic violence and we analyzed the testimonies of victims who went through such an experience. The results of the research indicated the way in which conservative cultural models influence the victim's way of thinking, depriving her of the freedom to live a life without violence, resorting to the cult of "shame". Also, the religious dimension is addressed in the paper, analyzing the way in which religious communities but also clerical staff relate to the issue of domestic violence and the guidance they provide to the victim. The research covers the analysis of a number of seven denominations of victims of domestic violence, through which we observe the chaining of the three elements: culture, religion and domestic violence. The cult of banning or stigmatizing the act of divorce by religious communities has pushed victims to stay with the aggressor or even to blame the aggression. Following the research study, we concluded that since culture and religion are two important agents of socialization, their involvement in the practice of eliminating domestic violence can propel the results that the authorities have been trying to achieve for many years.

Keywords: Culture, Domestic violence, France, Religion, Romania

DELIMITĂRI CONCEPTUALE ȘI ABORDĂRI TEORETICE - RELIGIA

Răspunsul unei persoane la adresa violenței domestice este strâns legat de credințele ei despre rolurile sau identitățile de gen și convingerile sale despre căsătorie, familie și viață - motiv pentru care atât religia, cât și cultura, pot fi foarte influente în modul în care o femeie se raportează la violență. La naștere, diferența dintre băieți și fete este sexul lor, însă societatea este cea care le atribuie roluri diferite. Religia reprezintă unul dintre agenții socializării de gen - precum putem observa în tabelul atașat mai jos și care contribuie la inocularea unor valori foarte reprezentative, în măsură să orienteze comportamentul indivizilor.

Conform Convenției Drepturilor Omului, „orice persoană are dreptul la libertate de gândire, de conștiință și de religie; acest drept include libertatea de a-și

schimba religia sau convingerile, precum și libertatea de a-și manifesta religia sau convingerea în mod individual sau colectiv, în public sau în particular, prin cult, învățământ, practici și îndeplinirea ritualurilor.” Religia este definită de unii cercetători ca „metodă de comunicat cu cei sfinți” (Shults and Sandage, 2006). Clifford Geertz definește religia ca „un sistem de simboluri care funcționează pentru a stabili motivații puternice și de lungă durată în oameni și consideră oamenii ca fiind foarte suspicioși, iar răspunsul religios la aceste suspiciuni reprezintă formularea, prin simboluri a unor răspunsuri care să explice aceste ambiguități ale experienței umane” (Munson, 1986). În cultură, credințele religioase se realizează prin intermediul ceremoniilor, riturilor și zeităților. România are o majoritate de ortodocși, astfel că dogma ortodoxă este foarte proeminentă în majoritatea aspectelor care țin de viața noastră. Franța, care reprezintă celălalt pol al

lucrării noastre, are o majoritate de catolici, dogma catolică fiind remarcabil mai practică decât celelalte religii.

Articolul „*A Chicken is Not a Bird, Is a Woman a Human Being? Intimate Partner Violence and the Russian Orthodox Church*” (Chernyak și Barret, 2011) oferă o perspectivă detaliată a relației dintre femeile ruse și religia. Articolul sugerează că înțelegerea rolului religiei și al credințelor spirituale oferă o percepție mai bună asupra realizării metodelor de combatere a violenței domestice în societatea rusă. Articolul nu judecă în termeni de bine sau rău implicarea religiei în această problematică, oferind două părți ale problemei: unele femei au declarat că religia și credința spirituală a fost motivul care le-a împins să meargă mai departe, acceptându-și situația, în timp ce alte femei declară că s-au luptat foarte mult cu aceste credințe, simțindu-se adesea uitate de cel pe care îl venerau. Autoarele fac o analiză a imaginii femeii în cadrul Bisericii Ortodoxe Ruse, analizând dogme, principii, reguli dar și ideologii sexuale. Feministele din Rusia se confruntă cu societatea patriarhală de mult timp, iar numărul instituțiilor care sunt pregătite să le susțină este tot mai mic. Spre deosebire de Rusia, în România - deși aici se păstrează încă o societate patriarhală asemănătoare - sunt instituții sau organisme internaționale și transnaționale care au demarat diferite campanii de conștientizare, oferind sprijin victimelor. Am ales să amintim ideile principale ale acestui articol datorită asemănărilor dintre Biserica Ortodoxă Rusă și Biserica Ortodoxă din România.

Articolul „*Violence against women and the role of religion*” (Fortune și Enger, 2005) precizează că în contextul violenței împotriva femeilor, învățăturile și comunitățile religioase vor fi întotdeauna părtinitoare, nu vor fi niciodată neutre. Cele mai multe persoane își caută și găsesc alinarea în religie și consideră că nicio femeie nu ar trebui vreodată să fie forțată să aleagă între siguranța și tradiția sau comunitatea ei religioasă. Cercetătorii amintesc foarte des fenomenul „sfânta tăcere” (The Holy Hush). Acest fenomen indică faptul că, deși există o mare rată a violenței domestice în familiile creștine, biserica este cea care refuză să vorbească deschis despre această problemă, încearcă de cele mai multe ori să împingă victima să rămână lângă agresor, iar de foarte multe ori ignoră această problemă. Biserica Ortodoxă este mai reținută cu privire la acest aspect și refuză de cele mai multe ori să vorbească deschis despre subiect, deoarece are un mare spirit de venerare a familiei: “Ceea ce Dumnezeu a unit, omul să nu despartă” (Biblia ortodoxă).

Articolul propune ca Biserica Creștină să preia un discurs de încurajare a victimelor - de a vorbi deschis despre acest subiect, în schimbul discursului care promovează o „rezistență pasivă”. Interpretările patriarhale ale învățăturilor religioase au creat un blocaj pentru victima care caută un adăpost. În plus, autorii consideră necesar ca membrii clericali să învețe despre violența domestică și despre instrumentele cu care o pot combate. Într-adevăr, preotul este văzut în majoritatea societăților ca un personaj demn de respect, motiv pentru care învățăturile lui pot fi preluate în lupta împotriva violenței domestice.

Pe cealaltă parte, regăsim articolul “*How Religious Groups Promote Forgiving: A National Study*”, care pune accentul pe conceptul de iertare pe care îl definește ca “o construcție culturală, care nu se întâmplă pur și simplu, ci este produsă de actori sociali care o mobilizează și o promovează” (Wuthow, 2002). Iertarea este amintită în Biblie de foarte multe ori, iar pentru creștini, acest principiu este unul dintre cele mai importante: „Și Domnul a zis: Dacă voi găsi în Sodoma cincizeci de oameni buni în mijlocul cetății, voi ierta tot locul acela din pricina lor” (Biblie). Pentru creștini, iertarea nu reprezintă doar o calitate a unui bun creștin, ea reprezintă totodată „calea lui Dumnezeu”: „Dacă ierțați oamenii greșelile lor, și Tatăl vostru cel ceresc vă va ierta greșelile voastre”. Se consideră iertarea ca fiind cea mai importantă virtute, însă cât de importantă este aceasta într-o relație în care domină violența domestică?

În studiul „*Efectul religiei asupra violenței domestice*”, Cassidy Mitchell încearcă să răspundă la întrebarea „există o corelație între religie și violența domestică?”, abordând patru elemente ale religiei: folosirea religiei pentru a rezolva problemele de zi cu zi, frecvența rostirii rugăciunilor, importanța religiei și participarea la slujbele din lăcașele de cult (Mitchell, 2019). Abordând o serie de religii creștine, rezultatele au indicat că doar credincioșii care fac parte din culturi mai conservatoare sunt mai predispuși să comită un act de violență domestică, prin prisma autorității bărbatului la care se raportează. Cu toate acestea, religiile creștine se raeferă de foarte multe ori la viața de după moarte, unde oamenii vor fi împărțiți după acțiunile bune sau rele pe care aceștia le-au realizat în decursul vieții - motiv pentru care lăcașurile de cult tind să încurajeze cooperarea dintre legile seculare și cele divine, ambele condamnând violența domestică. Mai mult decât atât, studiul arată că prezența în cadrul comunităților religioase poate reduce actele de violență domestică, întrucât aceste comunități sunt

interconectate și învață unele de la altele practici care să fie în conformitate cu legile seculare și cele divine. În linii mari, autorul consideră că deși studiul nu a demonstrat o corelație exactă între religie și violența domestică, există studii care susțin opusul, dar care cel mai probabil nu s-au axat pe cele patru elemente menționate mai sus.

În investigația realizată de ABC News, este abordat subiectul „violența domestică și religia, veriga lipsă” (ABC News, 2018), în care autoarele consideră ca în procesul de analiză al violenței domestice, de cele mai multe ori, religia nu este inclusă. Deși, în ultimii ani, cei care se ocupă de victimele violenței domestice au ridicat de multe ori problema implicării Bisericii în această practică, răspunsul din partea comunităților religioase a întârziat să apară. Investigația s-a desfășurat pe o perioadă de 12 luni și a implicat zeci de interviuri cu supraviețuitori ai violenței domestice, consilieri, preoți, psihologi și cercetători. Rezultatele au indicat că femeile din familiile creștine sunt mai predispuse să rămână într-o căsnicie violentă - ele considerând că agresorul se poate schimba și că mai degrabă au eșuat ele ca soții, întrucât nu au reușit să oprească abuzul. Biserica este locul în care patriarhatul este încă prezent, prin neacceptarea femeilor în mediul clerical, dar și prin încurajarea practicilor sau psalmilor în care femeia trebuie să se supună bărbatului. Mai mult decât atât, interviurile au dezvăluit gradul de nepregătire a mediului clerical de a face față unei astfel de situații - de cele mai multe ori, victima fiind cea care trebuie să caute în greșelile pe care le-a comis și să încerce să schimbe comportamentul agresorului. Bisericile creștine au fost invitate, prin prisma acestei investigații, să dezvolte programe de pregătire a mediului clerical - în vederea recunoașterii și prevenirii violenței domestice în comunitățile din care fac parte - și, în special, să promoveze în cadrul lăcașelor de cult discursuri prin care să „pedepsească” violența domestică.

Într-un articol, *Joanna Cruickshank* analizează conținutul unei autobiografii scrise de Sarah Ryan, tânără convertită la evanghelistism, care a mărturisit că a experimentat trei căsătorii abuzive. Căutând un ajutor în religie, după o discuție cu un preot metodist, a început să interpreteze experiențele ei conjugale ca pedepse ale lui Dumnezeu, afirmând: „Îmi citesc păcatele în fiecare pedeapsă, îl iubesc pe Dumnezeu pentru mila și justiția lui” (ABC News, 2018). Autoarea a punctat importanța statutului pe care religia îl are în viața unei astfel de victime, ghidând-o pe un anumit drum, precum religia, sau mai degrabă

preotul care a reușit să o facă pe Sarah Ryan să privească violența domestică drept pedeapsă pentru păcatele sale. Aceste relatări ale victimelor indică nu numai importanța modelelor religioase în decursul vieții unei persoane, ci și reticența cu care victimele au fost primite în sânul clerical - strigătele lor de ajutor lovindu-se de cele mai multe ori de scepticism sau negare. Autoarea recunoaște că a fost crescută în spiritul credincios și că a participat săptămânal la slujbele de duminică, la diferite biserici, însă nu a întâlnit vreodată ca preotul să predice în defavoarea unui act precum violența domestică. Acest lucru se datorează faptului că personalul laic este foarte sceptic cu privire la prezența violenței domestice în familiile creștine și încearcă de multe ori să nege că aceasta ar fi o problemă reală. Totuși, afirmă autoarea, „în culturile bisericesti, întreținerea căsătoriei este repetată în mod obsesiv, divorțul este foarte stigmatizat, iar victimelor li se induce ideea că suferința de abuz este datoria lor” (sursa citării?). Revenind la autobiografia lui Sarah, aceasta a menționat că deși a rămas până la final supusă credinței în fața lui Dumnezeu, credința sa față de Biserică s-a năruit.

CULTURA ȘI VIOLENȚA DOMESTICĂ

Un alt concept foarte important pe care îl vom aborda în prezenta lucrare este legat de modelele culturale. Cultura este definită prin intermediul EIGE ca „sistem de cunoștințe împărtășite de un grup relativ mare de persoane” (EIGE, 2017). Conform EIGE, aspectele de gen sunt relevante atât în relația definirii culturii ca o “construcție socială”, cât și în modul în care politicile culturale sunt concepute și puse în aplicare. În ciuda relevanței egalității de gen în sectorul cultural, există mai multe decalaje care împiedică participarea egală a femeilor în diverse domenii - aici EIGE referindu-se la „stereotipuri de gen în cultură, segregarea din sectorul cultural al pieței muncii și participarea limitată a femeilor în procesul decizional sau în poziții de conducere”. Când analizăm implicațiile valorilor culturale în orice problemă socială, anumiți autori scot în evidență faptul că fiecare persoană tinde să vadă lumea prin propriile sale filtre culturale (McGoldrick, Preto, Hines și Lee, 2018). Ca rezultat, oamenii de obicei rămân la propriile lor constatări, în ciuda evidențelor clare care le contrariază percepțiile.

Articolul “*Culture’ as a Barrier to Service Provision and Delivery: Domestic Violence Services for Minoritized Women*” (Burman, Smailes și Chantler, 2004) susține că există două probleme conexe foarte importante în

ceea ce privește formarea „culturii” sau comunității: în primul rând, se referă la opresiunile de gen și clasă din interiorul comunităților, iar în al doilea rând, la modul în care eșecul la participarea diminuării acestor opresiuni poate produce perpetuarea lor. Autorii fac referire la femeile minoritare, însă produc material calitativ pentru a putea exemplifica o majoritate vastă culturală. Se aduce în discuție anxietatea culturală care alimentează violența domestică, autoarele prezentând chiar mărturisiri ale mai multor femei, ca de exemplu, o irlandeză care locuiește în Marea Britanie: „Oamenii nu vor să vadă violența domestică, știu ce se petrece, știu că este acolo. De asemenea, faptul că sunt irlandeză. Au refuzat să vadă. Fac asta cu violența domestică, în special dacă faci parte dintr-o minoritate. Această invizibilitate te face să te simți un nimic.” Amintesc, de asemenea rolul reputației pe care femeile sunt însărcinate să îl poarte. Femeile sunt de foarte multe ori condamnate în cazul în care iau decizia de a pleca de lângă cel care le agresează. Pe lângă reputația familială, femeile sunt adesea învinovățite că aduc rușine întregii comunități. Analiza indică faptul că există o serie de reglementări, care, din cauza faptului că nu au fost puse în practică sau realizate în mod corespunzător, au adâncit deseori problema violenței domestice. Studiul pune cultura și comunitatea în centrul atenției și oferă diferite perspective ale femeilor minoritare asupra modului în care comunitatea din care făceau parte răspundea problematicii cu care se confruntau.

În 2014, UNESCO a realizat un articol denumit „*Gender equality, heritage and creativity*” (UNESCO, 2014), în care amintea că drepturile culturale nu cuprind doar cele care se referă la cultură, ci includ toate drepturile omului care protejează sau promovează componente ale identității culturale a indivizilor. În aceeași cercetare se discută despre responsabilitățile din interiorul unei familii - precum cele de mamă sau îngrijirea copiilor/ partenerului - care reprezintă o provocare descurajantă pentru femeile care luptă împotriva așteptărilor sociale cu privire la „sarcinile femeilor”. Responsabilitățile femeilor sunt adesea percepute ca fiind în conflict cu activitățile lor profesionale, iar acesta este doar unul dintre stereotipurile sociale asimilate femeilor. Violența de gen este, de asemenea, importantă pentru această lucrare, deoarece înglobează violența domestică.

Articolul „*Male roles, masculinities and violence: a culture of peace perspective*” (UNESCO, 2000) prezintă felul și motivul pentru care bărbații sunt de cele mai multe ori percepuți ca fiind predispuși la violență. Conform teoriei rolului sexului, băieții sunt

„socializați” pentru a fi masculini, ei învață aceste lucruri de la începutul vieții - prin mesajele transmise în mod familiar, la școală și mass-media - și încearcă să se conformeze unui anumit stereotip social. Cu toate acestea, diferitele culturi și diferite perioade istorice prezintă în mod diferit masculinitatea. În societățile multiculturală, sunt șanse foarte mari ca definiția masculinității să fie diferită. În plus, masculinitatea violentă, agresivă, este rareori singura formă de masculinitate prezentă într-o societate.

VIOLENȚA DOMESTICĂ

Convenția de la Istanbul definește forma și dimensiunea violenței împotriva femeilor printr-o serie de comportamente violente - cum ar fi fizice, sexuale, psihologice și economice. Prin comportament violent fizic, convenția consideră orice act care produce vătămări fizice; violența fizică poate lua formă de agresiuni grave și minore, privare de libertate și omor. Violența sexuală - orice act sexual realizat pe un individ fără consimțământul acestuia - poate lua forma de viol sau agresiune sexuală. Violența psihologică - orice act care dăunează psihologic unei persoane - poate lua forma unei hărțuiri, insulte verbale, constrângeri sau chiar defăimări. Violența economică - orice act sau comportament care produce prejudicii economice unei persoane - poate lua forma unor daune materiale, restricția la resurse financiare, educație sau piața muncii.

O analiză a conceptului de „putere” este necesară acestei lucrări. În cartea „Patriarhatul, subordonarea femeii și violența domestică”, Diana Loredana Hogaș abordează tema culturii, religiei și violenței domestice. Aceasta afirmă că „dincolo de multitudinea sensurilor care i se asociază, violența este un abuz de putere, fiind legată, aproape întotdeauna, de o poziție de putere și de impunerea acestei puteri asupra celorlalți. Totuși, în mod aparent paradoxal, adeseori, chiar lipsa de putere determină violența. Conștiința lipsei de putere, a impotenței, creează - în multe cazuri, o nevoie de afirmare atât de puternică încât devine agresivitate distructivă, care în ultima instanță duce la violență”. Putem observa că Diana Loredana Hogaș face apel la două modalități de a defini conceptul de putere, referindu-ne la stîmă de sine scăzută și nevoia de a-i controla pe alții.

Diana Loredana Hogaș prezintă și alte teorii cu privire la tendințele masochiste ale agresorului, care incită agresorul la comiterea unor acte de violență din plăcere. Însă, o teorie deosebită îi aparține sociologului Lenore Walker, numită „*teoria neajutorării învățate*”

- care subliniază că reacția victimei derivă firesc din experiențele anterioare. Astfel că, dacă o persoană învață din experiența trecută că nu are niciun control asupra situației, ea își pierde orice motivație de a schimba acel mediu, adoptând o atitudine pasivă. Această teorie poate fi privită ca un răspuns la întrebarea des pusă de către cercetători: „De ce victima agresată nu pleacă de lângă agresor?”.

Putem aminti modele culturale pe care o vastă majoritate de copii născuți și crescuți în societatea românească le cunosc încă de la începuturile lor în viață, și anume „unde dă mama crește”, „rufele murdare se spală în familie” și conceptul “bătaia este ruptă din rai”. O mare parte din copiii românilor învață aceste concepte încă de mici; ne raportăm la teoria cercetătorilor canadieni S. Painter și D. Dutton - și anume „*teoria legăturii traumatice*”, care susține că victimele care au fost crescute într-un mediu violent încă din copilărie nu pleacă, deoarece acest mediu li se pare normal. Un copil care crește într-o familie în care mama îi spune „unde dă mama crește” sau „bătaia este ruptă din rai” și își vede tatăl lovindu-și soția, va considera normal acest comportament și, de cele mai multe ori, studiile afirmă că el va fi preluat de copil în viitoarea sa viață de familie.

Violența domestică este o problemă de interes global, care figurează pe agenda Organizației Națiunilor Unite, a Uniunii Europene, dar și pe a mai multor organisme regionale - cum ar fi Consiliul Europei și Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa. Agenda ONU 2030, adoptată de toate statele membre, conține șaptesprezece obiective principale de dezvoltare durabilă, printre care „obținerea egalității de gen și împuternicirea tututror femeilor și fetelor”.

Acest obiectiv a apărut în urma consultării unui număr mai mare de statistici, din care a rezultat că un procent de 18% din femeile și fetele cu vârsta cuprinsă între 15 și 49 de ani au trecut prin experiența unei violențe fizice sau sexuale în ultimele 12 luni.

În combaterea violenței domestice sunt implicate o serie de instituții, care au depus eforturi majore în diminuarea ratei acesteia, din mai multe țări problematice - prin crearea unor statistici relevante privind acest fenomen, programe educaționale și campanii de conștientizare, legi și reglementări care să îl combată. Cu ocazia Zilei Internaționale pentru Eliminarea Violenței împotriva Femeilor, a avut loc un simpozion la Biroul Națiunilor Unite de la Viena (26 noiembrie 2012) - în care au fost discutate condițiile de apariție a unui feminicid, oferind și o definiție pentru acesta în cadrul declarației de la Viena. Conform

documentului, feminicidul reprezintă „uciderea unei femei de către un partener intim și moartea unei femei în urma unei practici dăunătoare pentru femei. Acest partener intim poate fi soțul, fostul sau actualul partener, indiferent dacă făptuitorul împartășește sau nu aceeași reședință cu victima”. Feminicidul nu este definit de nicio legislație a statelor membre UE.

România a semnat Convenția de la Istanbul în iunie 2014 și a ratificat-o în mai 2016. În România, violența domestică este definită de Legea 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței în familie. Tipurile de violență la care se face referire în această lege corespund unei acțiuni penale; violența fizică, psihică și sexuală sunt acoperite, însă nu și violența economică. De asemenea, în România nu întâlnim termenul de „feminicid”, legislația făcând referire doar la termenul de „omucidere”. Din păcate totuși, cultura noastră nu ia cu adevărat în serios violența împotriva femeilor. Institutul European pentru Egalitatea de Gen a clasificat România pe locul 25 în Uniunea Europeană, conform indicelui egalității de gen, și afirmă că România avansează într-un ritm foarte lent față de celelalte state membre UE. Acest aspect a fost evidențiat și de Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa, care a lansat o campanie regională de conștientizare împotriva violenței domestice - în România, Bulgaria și Ungaria. Campania, care s-a desfășurat în data de 25 noiembrie (reprezintă ziua Internațională pentru Eliminarea Violenței asupra Femeilor) 2019, vizează atât polițiști, cât și victime sau făptuitori. În cadrul campaniei, polițiștii au fost instruiți în a recunoaște cauzele, semnele, semnalele și efectele violenței domestice. De asemenea, campania a promovat linii de asistență gratuite, disponibile ca servicii de asistență pentru cei care se confruntă cu violența domestică.

DESIGN METODOLOGIC - PRIMA ÎNVĂȚĂTURĂ

În rândul tuturor tinerilor care aleg să se cunune în fața lui Dumnezeu, cununia religioasă este foarte importantă, deoarece reprezintă primul pas către ceea ce numim familie creștină. Am ales să analizăm cununiile religioase din două tipuri de Biserici din România - și anume Biserica Ortodoxă Română și Biserica Romano-Catolică. Ne referim la aceste două tipuri de Biserici, deoarece, conform ultimului recensământ al Institutului Național de Statistică, 86,45% din populație s-a declarat ortodoxă, iar 4,62% din locuitori s-au declarat romano-catolici - deci reprezintă cele mai mari Biserici prin numărul de enoriași. Prin intermediul observației participative,

vom realiza o analiză descriptivă a cununilor religioase, în scopul evidențierii unor potențiale schimbări în interiorul mediului eclezial - care ar putea ajuta în combaterea violenței domestice. Pentru slujba cununiei, preoții se folosesc de cărți speciale, denumite „Slujba de binecuvântare a nunții”, pentru a recita binecuvântările și rugăciunile necesare acestui ritual.

Am ales să analizăm aceste cununii religioase deoarece ele reprezintă primul pas în viața de familie creștină. Aceasta este prima învățătură pe care tinerii căsătoriți o primesc în momentele de început din formarea familiei lor, motiv pentru care este foarte important ca, încă din start, aceștia să învețe cât este de important respectul în viața conjugală. Înclinăm să oferim mai mult credit cununiei religioase romano-catolice, care este plină de astfel de învățături. Față de cununia ortodoxă, cea romano-catolică nu amintește niciodată despre cum a fost creată femeia și care ar fi rolul acesteia. În schimb, învățăturile romano-catolice amintesc din belșug importanța iubirii, dar mai ales a respectului. Iubirea și respectul sunt elemente cheie, chiar și în jurămintele pe care cei doi tineri le rostesc înainte de a-și înmâna inelele care reprezintă semnul legământului. Deoarece persoanele care se confruntă cu violența domestică adesea vin în fața lui Dumnezeu sau în Biserică pentru a căuta răspunsuri sau alinare, considerăm foarte importantă implicarea modelelor religioase în această problematică. De aceea, în urma consimțământului ambelor persoane în vederea încheierii Tainei Cununii, preotul, ca model religios important în orice societate, ar putea aduce mai mult în discuție importanța respectului și iubirii în relațiile conjugale. Astfel, s-ar putea evita momentele în care bărbatul s-ar simți îndreptățit să își lovească partenera și ea să treacă cu vederea această escapadă, simțindu-se strâmtorată pe de o parte de partenerul agresiv și, de cealaltă parte, de religie.

„URMELE TĂCERII”

O importanță deosebită pentru subiectul abordat o au mărturiile victimelor violenței domestice. Mărturiile sunt adesea folosite în lucrările de cercetare pentru a da un plus realității dar și obiectivității cu care este tratată lucrarea. Astfel, am ales să analizăm mărturiile diferitelor victime ale violenței domestice pentru a observa dacă întâlnim în acestea prezența modelelor culturale sau religioase și cum afectează acestea victimele violenței domestice.

În prima mărturie analizată, întâmpinăm o victimă de sex feminin cu vârsta de 34 de ani: ea a refuzat să își dezvăluie întreaga identitate și afirmă că a fost

sechestrată timp de cinci ani în casa în care soții locuiau împreună cu cei doi copii. În anul 2013, primăria Rucăr a fost sesizată de educatoarea copiilor cu privire la comportamentul la care aceștia au asistat acasă, ei prezentând diferite urme de violență pe corp. În urma sesizării, copiii și mama au fost transferați la un centru pentru îngrijirea victimelor violenței domestice, însă bărbatul a reușit în cele din urmă să o convingă pe victimă să se întoarcă la el, folosindu-se de copii. De multe ori, victima alege să rămână lângă agresor sau să se întoarcă la acesta, crezând că fiii sau fiicele vor fi mai fericiți dacă au o familie întregă, chiar dacă neînțelegerile dintre părinți nu încetează. Din 2013 - când femeia a reușit să ascundă un bilețel în cutiuța cu mâncare a copiilor, în care cerea ajutorul educatoarei - până în 2018, familia a fost monitorizată de Direcția de Asistență Socială Rucăr. Deși aflați sub monitorizare între anii 2013 și 2018, actele de violență nu au încetat, iar victima a fost neajutorată. Reprezentantul Direcției de Asistență Socială Rucăr, G.O., afirmă că a efectuat vizite regulate la domiciliul celor doi și a cerut victimei declarații din care să rezulte tratamentul la care este supusă; aceasta nu a observat niciun semnal de alarmă din partea victimei. Reprezentanta a mărturisit și că victima nu era singură atunci când completa acele declarații, era însoțită de agresorul său.

Mărturia a fost documentată de către Recorder, iar aceștia au decis să vorbească și cu inculpatul, care trăia în aceeași casă cu mama sa și care a fost, de asemenea, martoră la agresiunile fiului. Bărbatul a susținut că este datoră femeii de a-l ierta, că aceasta avea probleme de comportament și că, deși „mi-a distrus reputația în Rucăr, eu sunt dispus să mă sacrific și să o primesc înapoi”. Mama bărbatului însă se opune ferm poziției sale, invocând și aceasta motivul rușinii. Observăm că, deși cei doi sunt puși în fața faptei de violență domestică - pe care nu o neagă, sunt deranjați de îndrăzneala victimei de a le știrba reputația.

Când bărbatul a fost pus în situația de a-și explica acțiunile, el a susținut că „au fost violențe și din partea ei, m-a înjurat, mi-am ieșit din minți, am zis că nu este cazul să dau în ea, dar trebuie să o pedepsesc într-un fel”. Această declarație este importantă pentru lucrarea de față, deoarece demonstrează principiul despre care am amintit în subcapitolul trecut, în care bărbatul se simte îndreptățit să repare greșelile făcute de o femeie. La scurt timp după anunțarea poliției, incidentul a devenit știre de interes național. În declarația responsabilii acestui caz de la Direcția de Asistență Socială Rucăr, a fost relatat că, într-o convorbire cu agresorul, acesta l-a întrebat „ești dispus să o mai

primești după tot tam-tam-ul acesta cu televiziunea?” și a rămas șocată de răspunsul afirmativ al acestuia. Doamna G.O. continuă să își justifice eșecul acestui caz prin insuficiența personalului și prin numărul crescut de nevoi la care trebuie să răspundă - însă, conform cazului relatat, aceasta nu stăpânește abilitățile necesare pentru a gestiona echitabil astfel de problematice.

Un alt documentar Recorder prezintă mărturia Angelicăi B., fosta soție a ofițerului de securitate Nicolae C., care a reușit să își câștige dreptatea la CEDO fără a avea un avocat. Motivul pentru care victima nu era susținută de un apărător era chiar influența soțului său. Avocații la care doamna a apelat se fereau să ia parte în proces, pentru a nu avea probleme cu inculpatul. Victima a apelat la poliție de nenumărate ori, însă nici aceștia nu o ajutau, și nici vecinii nu voiau să depună mărturie împotriva agresorului - deși auzeau și vedeau actele de violență la care era supusă victima. Toate acestea, din cauza influenței unei singure persoane - respectiv a agresorului, care făcea parte din organele de poliție. Observăm importanța majoră a modelelor culturale - care ar crește gradul de conștientizare și de implicare a societății în astfel de problematice, precum acte incontestabile de violență domestică. Convingeri precum „rufele murdare se spală în familie” trebuie să dispară în ordine, pentru ca gradul de implicare să crească - deoarece toți avem un rol în eradicarea violenței domestice. O altă mărturie a acestui fenomen, venite din partea unui militar de această dată, este oferită de către victima A.M., care a apelat la organele de poliție de numeroase ori, însă prin prisma influenței pe care o avea soțul acesteia, nu a reușit să găsească cale de scăpare.

În anul 2019, Știrile ProTV au demarat o campanie denumită „Femeia ca o pradă”. Această campanie conține documentarea de către jurnalista Elena Lasconi a 12 mărturii ale victimelor violenței domestice din diferite colțuri ale României. Am ales să analizăm și din cadrul acestei campanii câteva mărturii ale victimelor prezentate. M.G. este una dintre victimele violenței domestice care a fost împușcată în cap de către soțul ei. În mărturia oferită, ea spune că a sunat de mai multe ori la poliție, însă răspunsul pe care l-a primit la telefon a fost „nu pot interveni într-o familie”. Campaniile de conștientizare, pe lângă atragerea atenției și sensibilizarea publicului, vizează de cele mai multe ori și campanii de instruire a organelor respondente. Modul de gestionare în situații atât de tensionate este nemărginit de important, pentru că poate salva o viață sau o poate înfunda. Agresorul a fost condamnat la 8 ani de închisoare pentru tentativă de omor calificat, însă,

dupa 5 ani, a fost eliberat. În finalul mărturiei, victima afirmă că puterea să treacă peste această greutate i-a fost dată de credință; nu de puține ori, victimele caută refugiu în credință.

Putem observa, astfel, că atât modelele culturale, cât și cele religioase, sunt prezente în fiecare dintre mărturiile victimelor. Una dintre problemele întâlnite la toate mărturiile analizate a fost reticența organelor respondente de a interveni prompt în cazurile de violență domestică. Majoritatea victimelor au afirmat că în urma apelului către poliție, au fost fie refuzate - pe motivul că poliția nu poate interveni în treburile familiale - fie, după plecarea poliției, agresiunile continuau. Nu am întâlnit însă în nicio mărturie prezentă în formularul de evaluare a riscului, dar, dacă nu a fost menționat în confesiunea victimelor, nu înseamnă că acesta nu a fost completat. Conform procedurii, dacă polițistul consideră că victima se află într-un risc iminent, are posibilitatea de a formula pe loc un ordin de protecție provizoriu pentru 5 zile - care îl obligă pe agresor să părăsească locuința, să păstreze o anumită distanță față de victimă și la purtarea unei brățări electronice. În aceste cazuri, putem reflecta la importanța majoră a instruirii organelor respondente - pentru ca acestea să poată gestiona echitabil situația.

Când vine vorba de modelele culturale, observăm în mărturiile prezentate elementul „rușinii”: așa cum, în prima mărturie, soțul victimei i-a reproșat că „i-a stricat reputația în sat, atât lui, cât și familiei sale”, sau, în cazul E.P., în care îi era interzis să vorbească în societate, pentru a nu-și face de râs soțul. Din păcate, există în societatea românească modele culturale care condamnă încă femeile să poarte pe umeri rolul reputației familiei din care fac parte, acesta fiind de multe ori motivul pentru care victima alege să ofere încă o șansă agresorului său. Victimele cer de asemenea educație, așa cum S.D. a afirmat: „Eu nu aș fi fost astăzi o victimă a violenței domestice dacă nu aș fi fost mai întâi victimă colaterală. Victimele colaterale sunt în special copiii noștri.” Așa cum am menționat în debutul lucrării, răspunsul unei victime la adresa unui act de violență domestică este strâns legat de percepțiile sale asupra unor aspecte precum căsătorie, familie, relație de gen, viață.

Elementul religiei este de asemenea întâlnit în confesiunile analizate: religia a dat putere multora de a trece peste aceste traume - atât psihologice cât și fizice; acolo unde s-a mai putut, oferind atât alinare, cât și locuri de muncă. Avem aici exemplul Asociației Caritas, care a oferit mai multor victime ale violenței domestice șansa de a avea un loc de muncă și de a se recupera după traumele suferite. Întâlnim și „iertarea”,

care reprezintă calea lui Dumnezeu și una dintre cele mai bune calități ale unui creștin.

Un experiment relevant pentru această lucrare poate fi considerat și cel realizat de VICE în anul 2018. Experimentul constă în relatarea experienței unui număr de cinci spovedanii realizate în diferite biserici ortodoxe din București - în care persoana care realiza experimentul s-a dat drept victimă a violenței domestice, cu scopul de a afla răspunsul dat de preoții ortodocși. Experimentul a rezultat astfel: primului preot pe care l-a întâlnit, „victimă” i-a cerut un sfat pentru violența domestică la care este supusă, iar răspunsul preotului a fost: „Noi nu recomandăm divorțul, dar numai ei știu ce să facă. Nu există violența pur și simplu, venită din nimic. 50% are ea parte de vină, de asta am spus că nu ai să înțelegi. Cheia într-o căsnicie e la partea feminină, nu la cea masculină. Îl poate face să nu fie violent. Violența are o cauză, când am descoperit cauza, o înlăturăm și efectul dispare de la sine. Dacă tu mângâi pe cineva, el nu se întoarce să-ți dea o palmă. Dar dacă el aruncă o săgeată, pentru că e bărbat, și tu-l împroști cu toate răutățile, chipurile că-l îndrepti. Asta se întâmplă atunci”. Cel de-al doilea preot a încercat să facă victima să înțeleagă că „la divorț se recurge doar în situații serioase, situația dumneavoastră nu este serioasă”. Rezultatele răspunsurilor de la spovedania cu numărul 3 și 4 au avut la bază aceleași principii: preoții îndemnau victima să rabde, să încerce să găsească o cale prin care să facă agresorul să se oprească, să reflecte asupra greșelilor sale ca victimă și să nu se grăbească să divorțeze. În acest experiment, „victimă” a întâlnit un singur preot care a îndemnat-o să divorțeze dacă este supusă violenței, spunându-i acesteia că „nu, divorțul nu e un păcat. Dacă lucrurile nu mai merg, dacă nu mai sunt sentimente între dumneavoastră, dacă nu mai există respect, dacă nu mai există iubire. Biserica acceptă până la a treia căsătorie. Sigur, violența e un motiv foarte bun.”

Prin prezentarea acestui experiment, lucrarea de față nu a avut nicio urmă de intenție în a trage la răspundere ori de a învinovăți vreun respondent, ci am dorit să atragem atenția asupra importanței modelelor religioase și culturale în problematica violenței domestice.

„TOLERANȚA ZERO”

„În nicio formă și în nicio împrejurare, obiceiul, cultura, religia, tradiția și onoarea nu pot fi considerate drept justificare pentru niciun tip de acte de violență definite în prezenta lege”. (Legea 174/2018).

Unul dintre locurile în care violența de gen este întâlnită foarte des este familia, astfel că violența de gen înglobează violența domestică. Lipsa măsurilor corespunzătoare pentru prevenirea și combaterea acestui fenomen au generat pierderi majore în societatea contemporană, iar dacă măsurile necesare întârzie să apară, această problemă va genera pierderi și pentru viitoarele generații. În România, violența domestică este reglementată de Legea 217/2003; ultimele modificări suferite de aceasta au fost cele menționate în Legea 174/2018, printre care și adăugarea paragrafului cu care a fost începută secțiunea aceasta.

Agenția Națională pentru Egalitatea de șanse între Femei și Bărbați (ANES) pune la dispoziție o linie telefonică gratuită cu ajutor specializat: 0800 500 333, începând cu data de 25 noiembrie 2015 - aceasta fiind atât gratuită cât și non-stop. Pe lângă această linie de telefon, majoritatea județelor beneficiază de diferite direcții de sănătate, asociații, ONG-uri, fundații sau centre unde pot căuta atât ajutor telefonic, cât și adăpost. Din păcate, însă, majoritatea acestora nu beneficiază de un program non-stop. ANES este instituția de specialitate a administrației publice centrale, care are și personalitate juridică. Printre atribuțiile sale enumerăm: elaborarea, coordonarea și aplicarea politicilor Guvernului din domeniul violenței domestice, dar și coordonarea procesului de implementare a Convenției Consiliului Europei cu privire la prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor, cunoscută și sub numele de „Convenția de la Istanbul” - pe care România a semnat-o în anul 2014.

ANES realizează anual un raport al numărului de situații de violență domestică, astfel exprimându-și îngrijorarea privind creșterea numărului de cazuri începând cu primul semestru al anului 2020. Un motiv poate fi generat de actuala pandemie COVID-19, care a generat o creștere a autoizolării – factor favorizant pentru violența domestică. Acest raport al ANES nu reprezintă însă numărul real de acte de violență domestică, ci numărul de beneficiari ai serviciilor sociale puse la dispoziție de ANES sau alte organizații, cu scopul combaterii violenței domestice. Astfel raportul realizat de ANES arată următoarele date :

2016	2017	2018	2019
13.019	13.201	13.182	13.362

Consultând strategia privind promovarea egalității de șanse între femei și bărbați, și prevenirea și combaterea violenței domestice, pentru perioada 2018-2021, principalele obiective care doresc a fi atinse sunt: introducerea „ordinului de protecție în regim de

urgență” (adică reglementarea unui termen de judecare, cu celeritate în termen de 72 de ore de la depunerea cererii de protecție), creșterea numărului de adăposturi, realizarea mai multor campanii de conștientizare și sensibilizare a publicului, identificarea unor mijloace de monitorizare reală a respectării ordinelor de protecție, organizarea de centre de reabilitare pentru agresori și dezvoltarea competențelor profesionale prin formarea și pregătirea necesară a mai multor categorii de specialiști.

Asa cum am menționat în primul capitol al lucrării, Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE) a realizat în data de 25 noiembrie 2019 o campanie de conștientizare care a avut ca țintă trei țări, printre care se număra și România. Campania a reprezentat ultimul stagiul al unui proiect mult mai amplu, denumit „Strategii și practici eficiente ale justiției în scopul combaterii violenței de gen din Europa de Est” - proiect care a fost implementat în România, Ungaria și Bulgaria în ultimii doi ani. Campania a vizat conștientizarea în rândul organelor de poliție respondente, al victimelor și făptuitorilor asupra efectelor negative ale violenței de gen. În cadrul campaniei, organelor participante le-au fost oferite ghiduri de buzunar, care conțin informații cu privire la cauzele, semnalele și efectele violenței de gen și sugestii cu modul în care se pot adresa acestor problematici. În plus, campania realizată de OSCE a distribuit la nivel național afișe și anunțuri radio și TV, care au avut scopul de a sensibiliza publicul și de a încuraja raportarea cazurilor de abuz de gen. Campania a avut ca obiectiv contribuirea la schimbarea culturală a modului în care este percepută violența de gen. OSCE a mai realizat, în perioada 27-31 mai 2019, în Poiana Brașov, un training care s-a axat pe modul în care un agent de poliție trebuie să răspundă unui caz de violență de gen. Acest training a fost susținut financiar de Programul Uniunii Europene pentru drepturi, egalitate și cetățenie și de guvernele Austriei și Germaniei.

Anual, grupul de experți din cadrul Institutului European pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Barbați (EIGE) realizează un indice al egalității de gen, oferind un scor de la 1 la 100 fiecărei țări membre a Uniunii Europene. Punctajul se oferă în funcție de cât de aproape este fiecare țară de a dezvolta un program care să abordeze egalitatea de gen pe toate domeniile - precum economic, domeniul muncii, cunoașterii, puterii de decizie, sănătății și violenței. Conform indicelui realizat de grupul de experți din cadrul EIGE, abia din anul 2015 România a început să se axeze pe formarea unor politici care să

reglementeze violența rezultată în urma inegalității de gen. În indexul care monitorizează lupta țărilor cu violența domestică, realizat de EIGE, România ocupă locul 25 în Europa, cu un punctaj de 54,5 din 100. Între anii 2005 și 2017, scorul țării noastre a crescut cu 4,6 puncte, însă este cunoscută ca fiind una dintre țările cu cea mai lentă creștere a egalității de gen în diferite domenii. De asemenea, EIGE își exprimă dezamagirea față de necooperarea României cu date despre numărul femeilor sau al fetelor care au fost victime ale omuciderilor intenționate, de către un partener intim sau un membru al familiei.

În anul 2014, Agenția pentru Drepturi Fundamentale ale Uniunii Europene (FRA) a realizat un raport sub denumirea „Violența împotriva femeilor, în fiecare zi și în orice loc”, în urma căruia datele au arătat că 30% din femeile din România au fost afectate de violența domestică la un moment dat în viață, după vârsta de 15 ani, și că 24% dintre victimele de sex feminin au întâmpinat violență din partea partenerului de viață. Raportul oferă și un rezultat care arată experiența violenței în copilărie, unde un procent de 24% din femeile din România afirmă că au fost supuse violenței domestice înainte de împlinirea vârstei de 15 ani. Același raport indică un rezultat rușinos al eșecului instituțiilor, arătând că un procent de doar 47% dintre femei știu de existența legilor care le protejează de violența domestică și numai 17% au afirmat că au apelat la poliție sau organe competente în căutarea ajutorului.

C'EST IMPOSSIBLE!

În comparație cu România, Franța a luat mult mai din timp o serie de măsuri pentru a încerca să minimalizeze rata violenței domestice. Pe lângă legislația mult mai bine delimitată care restricționează violența domestică, Guvernul Franței a investit în multe campanii de conștientizare - fie ele afișe, traininguri, spoturi TV sau anunțuri radio. De asemenea, conform OSCE, între anii 2001-2006 Guvernul Franței a realizat cinci studii majore în domeniul violenței domestice. Problema nu a fost nicidecum eradicată în Franța: statisticile au estimat că „un număr de 219.000 de femei, cu vârsta cuprinsă între 18 și 75 de ani, sunt victime ale violenței domestice, din care numai 20% din cazuri au fost raportate”. GREVIO (grup de experți în violență domestică) a realizat în anul 2017 un raport cu privire la progresul Franței în domeniul egalității de gen din anul 2005 până în anul 2017. Raportul a plasat Franța pe locul 3 în UE privind indicele egalității de gen, realizând un scor de 74,6 din cele 100 de puncte în anul 2017, cu 9 puncte

mai mare decât cel atins în anul 2005. Astfel, datorită ritmului său rapid îndreptat către progres, clasamentul privind Franța a înaintat cu 4 locuri față de anul 2005.

Politicile care reglementează egalitatea de gen s-au dezvoltat încontinuu în Franța încă din anii 1970. Conform unui raport al Parlamentului European, între anii 1972 și 2014, în Franța au fost instituite nu mai puțin de 12 legi care reglementează egalitatea de gen din numeroase domenii. În anul 2012, noul guvern al partidului socialist și-a exprimat angajamentul în lupta împotriva violenței de gen și violenței domestice prin numirea unui Ministru al drepturilor femeilor (în locul subsecretariatului deja existent), care a inițiat o serie de propuneri de legi și reglementări menite să reducă inegalitățile de orice fel care au rezultat în urma unui conflict de gen.

Primul plan național francez de acțiune împotriva violenței domestice a fost introdus între anii 2005-2007, ca răspuns la recomandările venite de la Uniunea Europeană, și a fost urmat de încă trei planuri (2008-2010, 2011-2013, 2014-2016), fiecare implementate cu mari ajustări către politici mai bune. Legislația a introdus mai întâi posibilitatea evacuării partenerului violent din casa conjugală, a crescut sancțiunile penale în cazurile violenței domestice - care au loc între cuplurile căsătorite, conviețuitoare, parteneriatele civile și chiar fostele cupluri - și a sporit măsurile de protecție a victimelor. Au fost luate și o serie de măsuri mai constrângătoare, cu pedepse mai aspre celor care impun minorilor ori majorilor un act de căsătorie fără acceptul deplin al victimelor.

Pentru a se ocupa de problema violenței domestice, Franța are, de asemenea, un Secretariat de Stat și un Consiliu Înalt pentru reglementarea Egalității de Gen. Această țară a luat decizia de a dedica mai multe zile din an pentru lupta împotriva violenței femeilor și împotriva violenței de gen, astfel că avem: 25 noiembrie - Ziua internațională a violenței împotriva femeilor, 6 februarie - Ziua internațională a toleranței zero pentru mutilarea organelor genitale feminine, 8 martie - Ziua internațională a drepturilor femeilor și 11 octombrie - Ziua internațională a drepturilor fetelor. În aceste

zile, pe întregul teritoriu al Franței se desfășoară campanii de conștientizare și numeroase traininguri. Bineînțeles, atât guvernul Franței, cât și alte ONG-uri, demarează alte campanii de conștientizare împotriva violenței domestice sau de gen pe tot parcursul anului. Observatorul Național pentru Violența împotriva Femeilor realizează o scrisoare în care este inclus un tabel al cazurilor de violență domestică din perioada 2006-2018. Se poate observa că, deși s-au confruntat cu creșteri ale acestei rate, din 2013 fluxul a început să scadă considerabil - atingând numărul de 121 de cazuri față de 166 din anul 2012.

În iulie 2019, Premierul Franței, Edouard Philippe, a anunțat noi reglementări în legislația franceză - care să cuprindă o mai bună definiție a formelor psihice de hărțuire în cadrul violenței domestice, întrucât acestea sunt foarte des întâlnite și, de asemenea, foarte nocive pentru victimă. Premierul consideră că măsurile vor contribui și la întărirea pedepselor pentru făptuitori - de exemplu, în cazul în care victima va comite un act suicidal în urma acestor hărțuiri. De asemenea, Premierul dorește confiscarea armelor de foc deținute de soții abuzivi, crearea unui număr de 1.000 de adăposturi noi pentru victimele violenței domestice și o extindere a utilizării brațarelor electronice. În încheiere, Premierul a ținut să sublinieze faptul că din punctul lui de vedere, necesitatea acestor măsuri reprezintă o "absurditate" - întrucât, într-o societate atât de evoluată, siguranța femeilor nu ar trebui să fie atât de amenințată.

Franța s-a implicat activ în problema minimalizării violenței domestice; de exemplu, în anul 2006, Franța împreună cu Olanda au inițiat o rezoluție bienală a Adunării Generale a Națiunilor Unite, cu privire la intensificarea eforturilor de a elimina orice formă de violență domestică. Mai apoi, Franța a inițiat o rezoluție UNESCO de combatere a violenței de gen, adoptată în unanimitate în aprilie 2015. A sprijinit crearea „Femeilor ONU” și este foarte activă în cadrul Comisiei privind statutul femeii. A participat activ la instituirea Convenției Consiliului Europei cu privire la Prevenirea și Combaterea Violenței împotriva

ÉVOLUTION ENTRE 2006 ET 2018

Tableau 1

Nombre de victimes d'homicides liés aux violences au sein du couple et suicides des auteurs, 2006-2018

	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006
VICTIMES FEMMES	121⁸	130	123	122	134	129	166	-	157	151	168	179	148
- dont couples officiels (concubins, époux, pacsés)		109	109	115	118	121	148 ³	122	140 ¹	140 ¹	156 ²	166	137 ²
- dont couples non-officiels (petits-amis, amants, relations épisodiques)		21	14	7	16	9	18	-	11	11	12 ³	13	11

femeilor, realizând presiuni asupra Uniunii Europene de a lansa un apel de ratificare accelerată a convenției. Ministerul francez al Afacerilor Externe și Dezvoltării Internaționale are în vedere adoptarea strategiilor de gen pe perioade delimitate de timp, care să rezulte în îmbunătățirea raportului de violență de gen.

În 2019, grupul de experți pentru violența împotriva femeilor și violența domestică, GREVIO, a realizat un raport care avea ca subiect de expertiză Franța. GREVIO are ca scop monitorizarea implementării Convenției de la Istanbul, în țările care au ratificat această convenție, și întocmește în final un raport care cuprinde și recomandările grupului de experți. În linii mari, acest grup încurajează Franța să continue lupta împotriva violenței femeilor - prin acordarea unui buget mai mare sectorului care se ocupă cu reglementarea violenței domestice, creșterea eficacității politicilor care reglementează violența împotriva femeilor și continuarea distribuirii afișelor și spot-urilor cu scopul de a sensibiliza publicul. Printre recomandările oferite, se numără: conturarea unei definiții clare dintre termenii „violență de gen”, „violență domestică” și „violență împotriva femeilor”, să îmbunătățească sistemul de conștientizare încă din școli în rândul elevilor, să îmbunătățească trainingurile persoanelor care intră în contact cu victimele violenței domestice și să se asigure că toate autoritățile care intră în contact cu un caz de violență domestică sunt suficient de bine antrenate și știu cum să gestioneze problema.

Convenția de la Istanbul pune un mare accent pe procesul de prevenire, iar Franța este una dintre țările care a luat cel mai în serios această cerință, contribuind și punând bazele numeroaselor proiecte de conștientizare și sensibilizare. Guvernul acestei țări nu este singura entitate franceză care lupta împotriva violenței domestice prin prevenire, ci are sprijinul numeroaselor organizații și instituții. Avem exemplul Universității “Paris 7 Diderot”, care a introdus în anul 2011 un curs de 3 ore pentru toți studenții din primul an, cu scopul de a sensibiliza și avertiza cu privire la nocivitatea violenței domestice și a celei de gen. Acesta este primul curs predat tuturor studenților, în cadrul proiectului demarat de facultatea Paris 7 Diderot.

SENSIBILIZARE, CONȘTIENȚIZARE, IMPLICARE

Violența domestică nu este o problemă care le vizează strict pe femei, sau care vizează o anumită societate, o țară sau o organizație, ci este o problemă de interes global, care ne afectează pe toți. Acestea fiind spuse, putem afirma că avem cu toții un rol în eradicarea violenței domestice. Acest rol a fost luat

în considerare de unii mai mult, de alții mai puțin. În comparația realizată în cadrul aceste lucrări, am observat că, spre deosebire de România, Franța a realizat mai din timp studii pentru a analiza situația cu care se confruntă și pentru a implementa ulterior, prin intermediul campaniilor, programe educaționale, de creștere a conștientizării, de prevenire a violenței și sensibilizare a populației. Această țară a realizat nu numai studii prin care să delimiteze numărul de cazuri, ci a conturat diferite practici care au dus la diminuarea problematicii. În plus, au fost realizate studii de impact, care au analizat beneficiile anumitor politici, precum egalitatea de gen.

Secretariatul de Stat al Egalității de gen dintre femei și bărbați din Franța este organul național care se ocupă de cazurile de violență domestică și care organizează anual, în cadrul mai multor zile declarate naționale, diferite campanii. În Franța se militează împotriva violenței de gen și violenței domestice anual în cele patru zile naționale: 25 noiembrie, 6 februarie, 8 martie și 11 octombrie. Campaniile demarate de Secretariatul de Stat pentru Egalitatea dintre femei și bărbați cuprind diseminarea la nivel local și național a materialelor precum pliante, postere, reclame TV și radio - și broșuri pentru victime - cu scopul de a le ajuta să își cunoască drepturile și modul în care pot primi ajutor, dar și pentru a sensibiliza populația și a o antrena în procesul de implicare.

Printre acțiunile guvernamentale ale Franței pentru egalitatea dintre femei și bărbați, menționăm legi precum cea din 4 august 2014, care a reglementat instituirea unei garanții publice pentru pensiile alimentare neplătite - având scopul de a ajuta femeile care își cresc singure copilul și care nu sunt ajutate de pensia alimentară obligatorie pe care tatăl copilului trebuie să o plătească; legea a generalizat paritatea, oferind în toate sectoarele vieții sociale accesul egal al femeilor și bărbaților, prevenirea și combaterea stereotipurilor sexiste. Stereotipurile de gen încearcă să fie combătute și de Parlamentul European, prin intermediul rezoluțiilor, încă din 2012. În România, nu avem o astfel de reglementare a stereotipurilor de gen, egalitatea de șanse între femei și bărbați fiind redată prin intermediul Legii 229 din 2015; însă au fost demarate campanii de conștientizare și combatere a stereotipurilor de gen la nivel liceal, de către ANES.

Din anul 2007, Franța deține o linie telefonică gratuită, cu ajutor specializat pentru victimele violenței domestice. În cadrul indexului realizat de GREVIO, țara ocupă locul 3 în Uniunea Europeană privind indicele egalității de gen și își propune acum

să lupte împotriva noilor forme ale violenței sexuale, pe rețelele de socializare - precum voyeurismul sau împotriva drogurilor de viol .

Pe pagina Secretariatului pentru Egalitatea dintre femei și bărbați, există o secțiune denumită “Sunt martor”. Aceasta se adresează tuturor martorilor și are scopul de a crește gradul de implicare a unei persoane străine în momentul în care aceasta este martora unei forme a violenței de gen. “Reacția poate schimba totul” - este sloganul principal al campaniei, care are atașat și un ghid de acțiune, îndrumând martorul către cea mai bună modalitate de a rezolva cât mai rapid și eficient situația. Pentru a-și promova campaniile, Secretariatul pentru Egalitatea între Femei și Bărbați se folosește foarte des de videoclipuri, pe care le diseminează masiv în rândul mass-mediei și rețelelor de socializare.

În România, violența domestică este în domeniul de reglementare al Agenției Naționale pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați. Aceasta dezvoltă strategii care au în vedere egalitatea de șanse, dar și eradicarea violenței domestice. Deși instituția a fost înființată prin Legea 202 din 2002, aceasta prezintă rapoarte de activitate doar din anul 2016. Abia din anul 2015, România deține un număr de telefon pentru urgențe - cu ajutor specializat, gratuit și non-stop pentru victimele violenței domestice.

Campaniile demarate de către ANES sunt prea puține la număr, față de cele demarate de Institutul Național Francez. Deși redate în raportul de activitate anuală al agenției, multe dintre campaniile prezentate nu sunt demarate de către ANES, ci se află în parteneriat cu Ambasada Franței, Carefour, Asociația ANAIS sau Fundația Sensiblu. Adunarea Generală a Națiunilor Unite - prin intermediul rezoluției nr. A/RES/54/134, adoptată în 2000 - a stabilit data de 25 noiembrie ca Ziua Internațională pentru Eliminarea Violenței Împotriva Femeilor. Această dată comemorează asasinarea celor trei surori Mirabal din Republica Dominicană care militau pentru drepturile lor în anul 1960. Anual, în 25 noiembrie se dă startul campaniei „16 zile de activism împotriva violenței pe bază de gen”.

În anul 2017, ANES a organizat prima reuniune a „Comitetului Interministerial pentru prevenirea și Combaterea Violenței Domestice” - care își propune să formeze o platformă de dialog pentru găsirea celor mai bune metode de eradicare a violenței domestice. Evenimentul a avut loc la Parlamentul României, iar la el au avut acces, pe lângă membrii Comitetului - parlamentari, reprezentanți ai sindicatelor și ONG-urilor. Un alt eveniment demarat în decembrie 2017

de către Ambasada Franței, în parteneriat cu ANES și Institutul Cultural Român, a fost marcat de un seminar în cadrul Universității de Arhitectură Ion Mincu - denumit “Vedeți, numiți, eliminați violența domestică”; acesta a fost găzduit chiar de către doamna ambasador Michele Ramis.

Campania din 2018 - denumită „Aplică pentru o viață nouă” și demarată tot la 25 noiembrie, de către Carefour România cu sprijinul ANES - a lansat „Ghidul practic pentru situațiile de violență domestică”. Acesta a avut ca grup țintă victime, dar și martori ai violenței domestice. Ghidul cuprinde o definiție a violenței domestice - atrăgând atenția asupra semnalelor de alarmă, cât și o îndrumare asupra a ceea ce poate face o victimă sau un martor.

În cadrul proiectului finanțat de către OSCE - denumit „Strategii și practici eficiente ale sistemului de justiție penală pentru combaterea violenței de gen din Europa de Est” - și implementat în România de către Institutul General de Poliție Română, în parteneriat cu ANES, asociația ANAIS, și Fundația Sensiblu, este vizată diseminarea unui număr de 5.000 de afișe și a unui spot. Acesta este distribuit la nivelul rețelelor de socializare, Radio și TV, cu scopul de a oferi informații pentru victime, dar și de a sensibiliza populația, încurajând implicarea tuturor în procesul de stopare a violenței domestice.

Campania „FemTalk” a fost lansată de ANES în perioada 14 februarie – 9 martie. Campania a vizat promovarea eradicării stereotipurilor de gen, prin prezentarea poveștilor unor personalități feminine care s-au confruntat cu această problemă în domeniul în care activează. De asemenea, în perioada 1 mai 2017 - 31 octombrie 2019, ANES a demarat proiectul „Justice has no gender” - cofinanțat de Comisia Europeană - care a vizat creșterea gradului de conștientizare în rândul a 15.000 de elevi români, cu privire la efectele negative ale stereotipurilor de gen. Un proiect aflat în derulare al ANES este proiectul „Venus - Împreună pentru o viață de calitate și în siguranță” - care presupune crearea a 42 de locuințe protejate pentru victimele violenței domestice (câte o locuință în fiecare județ) și dezvoltarea aceluiași număr de Grupuri de suport, respectiv cabinete de consiliere vocațională pentru victimele violenței domestice.

Campaniile prezentate au un rol crucial în violența domestică. Acestea conectează întreaga societate, împingând-o să înțeleagă și să se implice în stoparea acestei practici. După cum am amintit, se pune accent pe campanii menite să reducă stereotipurile de gen - factori favorizanți ai violenței domestice - dar și pe

campanii care au în vedere diferite tipuri de programe educaționale, fie pentru elevi, fie pentru organele respondente. Din păcate, organismul național pentru egalitatea dintre femei și bărbați (ANES) a demarat un număr foarte mic de campanii și proiecte de acest fel pe lângă Secretariatul Franței. De asemenea, în urma comparației, am observat că în România, violența domestică este un domeniu reglementat în mare parte de ANES și Comitetul Interministerial pentru prevenirea și combaterea Violenței Domestice - în timp ce Franța dispune de mai multe instituții naționale menite să lupte împotriva violenței de gen: Secretariatul de Stat pentru egalitatea între Femei și Bărbați, Înalțul Consiliu pentru Egalitatea între Femei și bărbați și un Centru Național de Informare al Drepturilor Femeii și Familiei.

Am observat, de asemenea, că în Franța sunt acordate 4 zile militării împotriva violenței de gen și violentei domestice. Acestea sunt: 25 Noiembrie - Ziua internațională a violenței împotriva femeilor, 6 Februarie - Ziua internațională a toleranței zero pentru mutilarea organelor genitale feminine, 8 Martie - Ziua internațională a drepturilor femeilor și 11 Octombrie - Ziua internațională a drepturilor fetelor. Pe tot parcursul acestor zile, autoritățile naționale franceze demarează diferite campanii, cu scopul de a stopa violența împotriva femeilor. În România, se militează împotriva violenței domestice pe 25 Noiembrie, iar uneori sunt demarate campanii de conștientizare pe data de 8 Martie, însă acestea nu sunt demarate de Agenția Națională.

În urma observației participative, am ales să comparăm practicile din cadrul cununiei religioase catolice și ortodoxe. Am observat că în cadrul cununiei catolice, se pune accent pe respect și dragoste, iar preotul întotdeauna amintește cuvintele Papei: „Trei cuvinte sunt cele mai importante într-o căsnicie: te rog, mulțumesc și iartă-mă”. Cununia religioasă catolică are un aer mai intim, unde mirii își pot realiza propriile jurăminte de dragoste, iar preotul transmite învățăturile despre iubire și respect direct mirilor. În cadrul cununiei ortodoxe, atmosfera este mai rezervată, preotul urmând ritualul fără a avea nevoie de intervenția mirilor. Una din cele mai mari diferențe constatate a fost frecvența folosirii pasajului „Femeile să se supună bărbaților lor ca Domnului, pentru că bărbatul este cap femeii, precum și Hristos este cap Bisericii și precum Biserica se supune lui Hristos - așa și femeile bărbaților lor întru toate”. Acesta este folosit o singură dată în cadrul cununiei religioase catolice, însă în cadrul celei ortodoxe este menționat de patru ori.

Analiza mărturiilor victimelor violenței domestice a fost cea care a întărit teza acestei lucrări. În urma analizei confesiunilor, am observat cât de influente sunt modelele culturale conservatoare, care au paralizat mișcările victimei. Exemplele pe care le putem aminti sunt: „Rufele murdare se spală în familie” sau „Bătaia e ruptă din rai” - care au împiedicat victima să caute ajutor. Mai mult decât atât, am menționat cum pe umerii femeii îi este adesea așezată povara „rușinii” - fiind atacată atunci când caută ajutor în afara familiei, pentru că îi “murdărește” reputația, sau chiar a comunității; precum am văzut într-una dintre mărturiile prezentate. Mai mult decât atât, din păcate, în urma aceleiași analize, am observat prezența acestor modele conservatoare chiar și în organele de poliție respondente. În ceea ce privește modelele religioase, putem observa clar importanța acestora în violența domestică. Nu puține sunt victimele care caută alinare în religie, precum am și văzut în confesiunile prezentate. Din păcate, însă, aceste modele religioase nu sunt întotdeauna îndreptățite să ofere cele mai bune îndrumări când vine vorba de o situație atât de delicată precum violența domestică. Am ajuns la această concluzie în urma experimentului realizat de VICE, prezentat în secțiunea II a capitoului II - în care 4 din 5 preoți au îndemnat o presupusa „victimă” să rabde, să ierte, să privească la propriile greșeli și să nu divorțeze de agresor. Bunele practici

Această lucrare vine cu speranța că va servi ca material pentru orice parte - de la un simplu cititor, la actori politici sau sociali, care prin implicarea lor pot accelera procesul de eradicare a unei practici atât de vicioase, precum violența domestică. În urma lucrării, putem sublinia nevoia urgentă de luare a unor măsuri durabile și eficiente, pentru a reduce fenomenul violenței domestice până la stadiul de eradicare.

Universul lucrării a fost centrat pe comparația dintre modelele cultural-religioase franceze și cele românești. Am ales Franța ca model de bune practici, deoarece considerăm că strategia lor s-a materializat în procesul de scădere a numărului de cazuri de violență domestică. Conform Scrisorii Anuale a Observatorului Național pentru Violența împotriva Femeilor, între anii 2015 și 2018 numărul cazurilor de violență domestică a scăzut de la 216.000, la 213.000. Așa cum am menționat în capitolele trecute, strategia de combatere a violenței domestice s-a axat foarte mult pe creșterea conștientizării și a gradului de implicare a societății în scopul reducerii acestor practici vicioase. Analizând Eurobarometrul (2010) realizat pe problematica violenței domestice, am reușit să facem o comparație exactă a gradului

existent de conștientizare în societatea franceză și cea românească, cu privire la violența domestică. Astfel, răspunzând la întrebarea „Ați auzit vreodată de violența domestică? Dacă da, unde ați auzit vorbindu-se despre aceasta?”, rezultatele Eurobarometrului au indicat următoarele rezultate:

	Franța	România
Da, de la TV	62%	33%
Da, la radio	58%	24%
Da, în cercul de prieteni	29%	26%
Da, în cercul familial	22%	12%
Da, în carti	22%	6%
Da, la locul de muncă	19%	11%
Da, de pe internet	21%	10%
Da, de la cinema	21%	4%
Da, de la școală	13%	6%

Analizând rezultatele eurobarometrului, putem observa că gradul de conștientizare a problematicii violenței domestice este mult mai ridicat în Franța decât în România. Diferențe regăsim din păcate în toate domeniile, iar rezultatele României sunt sub cele ale Franței. O altă întrebare din cadrul studiului indică modul de gândire al societății asupra problematicii violenței domestice. Este foarte important să analizăm gradul de conștientizare și acceptare al acestei practici în rândul societății, pentru a reuși să formăm politici și practici care să dea randament în scopul în care au fost formate. Din păcate, însă, rezultatele României nu sunt atât de satisfăcătoare, existând un procent de 2% dintre respondenți care consideră că violența domestică este acceptabilă în toate situațiile și de 4% care consideră că este acceptabilă în anumite situații. Considerăm și încercăm - atât prin intermediul acestei lucrări, cât și prin al campaniilor de conștientizare desfășurate atât în România, Franța și alte țări europene sau non-europene - să înlăturăm orice dubiu și să asigurăm că violența domestică nu este și nu poate fi un răspuns pentru nicio greșală pe care o persoană o poate comite. Răspunsurile de acest fel, care consideră că violența domestică este într-o oarecare măsură necesară, nu fac decât să ne demonstreze ineficiența practicilor și politicilor existente și insuficiența modelelor culturale, sociale, politice sau religioase în acest domeniu.

În cadrul Eurobarometrului întâlnim și un studiu foarte important pentru lucrarea de față, care analizează aspectele sociale, culturale și religioase ale violenței domestice. Astfel, întâlnim următorul exercițiu: „Vor

fi enumerate un set de instituții, organizații sau oameni care pot ajuta victimele violenței domestice. Pentru fiecare dintre ele spuneți dacă credeți că ar trebui să ajute aceste victime”. Rezultatele răspunsurilor „da” din studiul dedicat României și Franței pot fi vizualizate în următorul tabel:

	Franța	România
Familie și prieteni	95%	89%
Poliție	96%	90%
Servicii sociale	96%	85%
Servicii medicale	96%	79%
Avocat	87%	71%
Guvern	79%	71%
ONG	80%	68%
Organizații religioase	43,00%	66%
Media	55%	65%

Rezultatele indicate în tabelul de mai sus evidențiază importanța modelelor religioase în societatea românească. Observăm că 66% dintre respondenți consideră că organizațiile religioase pot ajuta victimele violenței domestice. De asemenea, importanța modelelor religioase a fost expusă și în rândul analizei mărturiilor victimelor violenței domestice - în capitolul II, secțiunea II a acestei lucrări. Religia joacă un rol important în viața multor cetățeni români - care caută alinare și, de cele mai multe ori, sfaturi și răspunsuri la întrebările la care ei nu pot răspunde. Ei se încred mult în învățăturile preasfinților și în sfaturile pe care aceștia le dau - motiv pentru care am considerat atât de importantă implicarea modelelor religioase în această practică a violenței domestice.

CONCLUZII

Pornind de la întrebarea principală de cercetare - „Au modelele cultural-religioase o influență directă asupra violenței domestice?” - am analizat, în primul capitol, cele mai semnificative scrieri literare privind fenomenul violenței domestice, în raport cu comunitățile cultural-religioase. Am avut în vedere lucrările unor cercetători importanți în acest domeniu, precum Erica Burman, Madeline Fernandez, Emily Colgan, Andrea Dworkin, Maria Bucur și Mihaela Miroiu. Lucrările acestor cercetători au reușit să întărească ipoteza noastră - prin prezentarea unor concepte și teorii foarte importante, care au ajutat la direcția lucrării de cercetare. În subcapitolul denumit „Religia”, al primului capitol, am analizat dimensiunea religiei în contextul violenței domestice. Am reușit, astfel, să dovedim că sunt

numeroși cercetători care consideră că influența religiei poate avea un impact foarte puternic asupra unei victime și poate ghida modul în care aceasta reflectă asupra situației în care se află. Religia reprezintă un element foarte important în viața persoanelor care o practică - multe dintre acestea ghidându-se după învățăturile transmise de figurile clericale, privite de cele mai multe ori ca fiind mesageri ai cuvântului lui Dumnezeu. În cea de-a doua secțiune, am abordat importanța modelelor culturale din viața de zi cu zi în problematica violenței domestice. Am concluzionat, în urma analizei lucrărilor prezentate, că stereotipurile de gen din cultură reprezintă unul dintre impedimentele stopării violenței domestice. Această practică se încearcă a fi reglementată în ultimii doi ani de către organizațiile internaționale. În plus, cercetătorii au afirmat că orice persoană se referă la o problemă pe care o întâlnește prin intermediul propriilor sale filtre culturale - astfel că stereotipurile de gen sunt foarte importante, prin prisma felului în care indivizii privesc o întâmplare de acest gen. De asemenea, am întâlnit în literatura de specialitate procesul de „socializare” al băieților, pentru a fi masculini - prin care societatea încearcă să îi modeleze sub anumite principii, care reglementează „masculinitatea” unui băiat. Cu siguranță am auzit cu toții sintagma „Fii bărbat!” - spusă de cele mai multe ori în cazurile în care băieții afixau o oarecare latură sensibilă.

Secțiunea a III-a a primului capitol a analizat cea mai importantă convenție care reglementează violența domestică, și anume Convenția de la Istanbul, semnată de către România în 2014 și ratificată în 2016; în vreme ce Franța, celălalt pol al cercetării noastre, a semnat convenția în 2011, ratificând-o în 2014. Una dintre teoriile care ne-a atras atenția în urma analizării literaturii de specialitate a fost „teoria neajutorării învățate” - care dovedește că o persoană care s-a mai întâlnit cu violența domestică anterior, de exemplu în casa părintească, crește considerând-o un aspect obișnuit și nu mai are puterea de a căuta o cale de scăpare. Cultura românească are, bineînțeles, exemplele ei - dacă ne referim la sintagme precum „unde dă mama crește”, „bătaia este ruptă din rai”, sau „rufele murdare se spală în familie”. Toate acestea încearcă să diminueze efectele negative pe care violența domestică le realizează. Cercetătorii mai fac apel și la analiza conceptului de „putere”: de cele mai multe ori, agresorul reacționează violent din cauză că simte nevoia de a-i controla pe alții; iar, dată fiind stima scăzută de sine a victimei, agresorul încearcă să o atace - prin violență fizică, dar și verbală și psihologică.

În capitolul 2 am analizat - folosind metoda observației participative - cununile religioase ale celor două comunități: Ortodoxă și Romano-Catolică. Am ales să analizăm aceste cununii, deoarece pentru un cuplu creștin, momentul în care au fost cununați în fața lui Dumnezeu reprezintă primul pas către o familie creștină. Am ales denumirea capitolului „prima învățătură” pentru că, așa cum literatura de specialitate afirmă, preoții și personalul clerical sunt priviți de comunitate ca mesageri ai cuvântului lui Dumnezeu. Din acest motiv, în cadrul primului lor contact cu întemeierea familiei creștine, preotul împărtășește tinerilor căsătoriți câteva principii ale unei adevărate familii cde acest fel: primele învățături pe care aceștia le primesc. În urma analizei, am observat că, spre deosebire de cununia religioasă ortodoxă, cea romano-catolică implică mai mult prezența mirilor - aceștia fiind îndemnați să ia cuvântul de mai multe ori și să compună chiar jurăminte de dragoste și respect în fața lui Dumnezeu. Sintagma în care femeia este creată din corpul lui Adam sau cea în care „femeia trebuie să se teamă de bărbat” este folosită în cadrul cununiei religioase ortodoxe de patru ori, în timp ce, în cadrul cununiei religioase catolice, ea este amintită o singură dată. Această sintagmă confera de multe ori bărbatului îndreptățirea de a veghea asupra greșelilor femeii - motiv pentru care stima de sine a acesteia scade, în momentul în care în timpul unei astfel de ceremonii îi este amintit că trebuie să se supună bărbatului său. În cadrul cununiei religioase catolice, am întâlnit foarte des învățături care pun foarte mult accentul pe respect. Considerăm că, deoarece legământul în fața lui Dumnezeu este foarte important pentru tinerii căsătoriți - fiind și motivul pentru care au ales să participe la această cununie - ar fi foarte important ca modelele religioase să amintească mai des concepte precum iubire, răbdare și respect față de celălalt, în declinul pildelor în care se acordă anumite statusuri în cadrul formării familiei. Astfel, primele învățături pe care tinerii căsătoriți le dobândesc în Casa lui Dumnezeu să fie cele de respect, iubire și înțelegere.

Cea de-a doua secțiune a acestui capitol se bazează pe analiza unui număr de șapte confesiuni ale victimelor violenței domestice. În urma acestor mărturii, am constatat că organele respondente nu sunt suficient de pregătite pentru a gestiona corect un caz de violență domestică. În toate confesiunile analizate, victimele se plâneau de modul în care polițiștii au gestionat problema, operatorii de la linia telefonică 112 sau chiar reprezentanți ai instituțiilor precum Direcția de Asistență Socială. În plus, în 5 din 7 dintre mărturiile

analizate, agresorul continuă să urmărească victima, sau chiar să o amenințe - fără ca organele respondente să poată acționa corespunzător. Elementul culturii a fost pronunțat în cadrul confesiunilor, deoarece toate victimele au afirmat că reputația familiei era așezată pe umerii lor, iar orice gest prin care acestea încercau să caute un ajutor extern însemna pătarea acelei reputații. În plus, una dintre victime a afirmat că a acceptat violența domestică deoarece, crescând într-o familie în care aceasta era o practică regulată, nu i s-a părut un element neobișnuit în relația de căsnicie. Din nou, putem aminti teoria neajutorării învățate. Bineînțeles, religia a jucat și aici un rol semnificativ - patru din șapte victime menționând credința ca element care le-a oferit puterea de a trece peste această traumă și de a întemeia o viață nouă. Am amintit în cadrul acestei secțiuni un experiment marca VICE, în care o femeie joacă rolul unei victime a violenței domestice și cere îndrumarea a cinci preoți de la biserici ortodoxe diferite din București. În urma experimentului, patru din cinci preoți au îndemnat „victima” să caute să îndrepte greșelile pe care aceasta le-a comis, să rabde și, cel mai important, să nu se gândească la divorț - deoarece este un păcat în fața lui Dumnezeu. Doar unul dintre cei cinci preoți a îndemnat victima să caute scăpare cât mai repede din acel mediu vicios. Iată cum învățăturile mediului clerical pot influența deciziile pe care o persoană le ia în considerare și modul în care aceasta se raportează la problemele pe care le întâmpină.

În secțiunile III și IV ale capitolului III am realizat o analiză a datelor oferite de ANES, OSCE, EIGE, FRA și GREVIO și am comparat cadrul instituțional de gestionare a instrumentelor puse la dispoziție de organisme implicate în lupta împotriva violenței domestice - precum programe educaționale, campanii, legi sau alte tipuri de reglementări care reflectă efortul pentru combaterea aceste problematice, dintre România și Franța. Concluziile conturate au semnalat mari probleme ale României în procesul de conștientizare a populației cu privire la violența domestică - de asemenea în privința gradului de implicare și gestionare a organelor respondente.

Pe parcursul capitolului trei am evidențiat rezultatele lucrării de cercetare, oferind și un set de bune practici inspirate din modelul cultural-religios francez. Pentru a conchide, în urma lucrării de cercetare prezente putem afirma că am reușit să demonstrăm ipoteza de la care am plecat. Astfel, putem afirma, în urma rezultatelor obținute, că modelele cultural-religioase ale unei comunități pot influența în mod direct violența domestică. Atât modelele culturale, cât și cele religioase, influențează victima în luarea unei decizii. Aici ne putem referi la practicile pe care victima le întâlnește în familie în timpul copilăriei, apoi practicile pe care le culege din societate, mediul religios, învățături - toate acestea influențează modul de gândire și gestionare a unei situații de violență domestică.

BIBLIOGRAFIE

CĂRȚI

- Blyth, C., Colgan, E. și Edwards, K. (2018) *Rape Culture, Gender Violence, and Religion, Interdisciplinary Perspectives*. Palgrave: MacMillan.
- Bucur, M. (2002) *Patriarhat și emancipare în istoria gândirii politice românești*. Iași: Polirom.
- Dworkin, A. (2011) *Intercourse*. Basic Books, 20 Anniversary Edition.
- Hogaș, L. (2010) *Patriarhatul, subordonarea femeii și violența domestică*. Iași: Lumen.

CONVENȚII EUROPENE

- Convenția drepturilor omului :https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_ROM.pdf
- Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice: <https://rm.coe.int/168046253e>
- Declarația de la Viena cu privire la Femicid: https://www.unodc.org/documents/commissions/CCPCJ/CCPCJ_Sessions/CCPCJ_22/_E-CN15-2013-NGO1/E-CN15-2013-NGO1_E.pdf

ARTICOLE DE SPECIALITATE

- Breines, I., Connell, R. W. și Eide, I. (2000) "Male roles, masculinities and violence: a culture of peace perspective", *Cultures of Peace Series*. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.
- Chernyak, E. și Barret, B. (2011) "A Chicken is Not a Bird, Is a Woman a Human Being? Intimate Partner Violence and the Russian Orthodox Church", *Currents: Scholarship in the Human Services* 10 (1).
- Dworkin, A. (2018) "Biblical Foundations of Violence Against Women", *Rape Culture, Gender Violence, and Religion*, pp.83-101.
- Fortune, M. și Enger, C. (2005) "Violence Against Women and the Role of Religion", *National Resource Center on Domestic Violence*.
- Jankowski, P. J., Johnson, A. J., Holtz, J., Damron, J. și Smischney, T. (2011) "Religiosity, Intolerant Attitudes, and Domestic Violence Myth Acceptance", *The International Journal for the Psychology of Religion*.
- McGoldrick, P. și Hines, L. "Ethnicity and family therapy", în Gruman, A. și Kniskern, D. (eds.) *Handbook of family therapy*, Vol.2. New York: Brunner Mazel.
- Shults, F.L. și Sandage, S. "Transforming Spirituality: Integrating Theology and Psychology" (2006), în Smith, A. L. *The Heythrop Journal*, vol. 51.
- Smailes, S., Burman, E. și Chantler, K. (2004) "'Culture' as a Barrier to Service Provision and Delivery: Domestic Violence Services for Minoritized Women". *Critical Social Policy* 24.

Corporate author: UNESCO, *Gender equality, heritage and creativity*, Paris, 2014.

- Westenberg, L. (2007) "When She Calls for Help", în *Domestic Violence in Christian Families, School of Philosophy and Theology*. Sydney: University of Notre Dame Australia.
- Wuthnow, R. (2002) "How Religious Groups Promote Forgiving: A National Study". *Journal for the Scientific Study of Religion* 39, pp. 125-139.

LEGISLAȚIE

- Legea Franceză 439 din 2004, prin care se reglementează posibilitatea evacuării în regim de urgență a partenerului violent din casa conjugală: <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT00000439268&categorieLien=id>.
- Legea Franceză 339 din 2006, prin care cresc sancțiunile penale în cazurile violenței domestice care au loc între cuplurile căsătorite, conviețuitoare, parteneriatele civile sau fostele cupluri. <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT00000638331>
- Legea Franceză 769 din 2010, prin care sunt sporite măsurile de protejare a victimelor violenței domestice: <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000022454032>
- Legea Franceză 873 din 2018, care reglementează egalitatea dintre femei și bărbați: <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.docidTexte=JORFTEXT000029330832&categorieLien=id>.
- Legea nr. 217 din 2003 din România, publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 205 din 24 martie 2014: <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/44014>
- Legea nr.174 din 2018 din România, publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 618 din 18 iulie 2018: <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfs/202718>

RAPOARTE

- Raport de monitorizare a progresului privind obiectivele de dezvoltare durabilă, ediția 2019. <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/9940483/KS-02-19-165-EN-N.pdf/1965d8f5-4532-49f9-98ca-5334b0652820>
- Raport al Comisiei Europene privind violența domestică, 2010: https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/archives/ebs/ebs_344_en.pdf
- Violența împotriva femeilor: o anchetă la nivelul UE, 2014: https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-2014-vaw-survey-at-a-glance-oct14_ro.pdf

SURSE ONLINE

- Agenția Națională pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați. <https://anes.gov.ro/>

- Agenția Uniunii Europene pentru Drepturile Fundamentale (FRA). <https://fra.europa.eu/en>
- Campania „Urmele Tăcerii”: <https://campaniarespectului.ro/campania-respectului/implicarea-noastra/proiecte/proiect-cu-recorder.ro>
- Cartea slujbei de cununie religioasă ortodoxă: <https://www.teologie.net/data/pdf/PP-slujba-cununie.pdf>
- Consiliul European. <https://www.coe.int/en/web/portal/home>
- Consiliul Înalt pentru Egalitatea dintre Femei și Bărbați al Franței: <http://www.haut-conseil-egalite.gouv.fr/>
- EIGE- Institutul European pentru Egalitatea de Gen. <https://eige.europa.eu/>
- Experiment VICE: <https://www.vice.com/ro/article/vbxvem/am-intrebat-preoti-ortodocsi-din-bucuresti-daca-ar-trebui-sa-divortez>
- Federația Națională a Centrelor de Informare a Drepturilor Femeii și Familiei. <http://www.infofemmes.com/v2/accueil.html>
- Institutul Național de Statistică. <https://insse.ro/cms/>
- Obiectivele de dezvoltare durabilă. <https://sustainabledevelopment.un.org/>
- Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa. <https://www.osce.org/>
- Portal legislativ francez: <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000029330832&categorieLien=id>
- Portal legislativ. <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/44014>
- Recorder: <https://recorder.ro/cine-suntem/>
- Rețeaua pentru prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor (V.I.F). <https://violentaipotrivafemeilor.ro/>
- Secretariatul de Stat Francez responsabil cu Egalitatea dintre Femei și Bărbați și Lupta Împotriva Discriminării. <https://www.egalite-femmes-hommes.gouv.fr/>
- UNESCO <https://en.unesco.org/>
- UN WOMEN <https://www.unwomen.org/en>
- WAVE Network (Femei europene împotriva violenței domestice): <https://www.wavenetwork.org/wave-network/>